

معرفی اجمالی شهر قم

شهر قم را می‌توانیم یکی از محبوب‌ترین شهرهای زیارتی و سیاحتی ایران بدانیم. این شهر که در نزدیکی استان تهران قرار گرفته است، با دارا بودن جاذبه‌های تاریخی و مکان‌های دیدنی زیاد، همه ساله موفق شده گردشگران زیادی از شهرهای مختلف ایران و حتی بسیاری از کشورهای خارجی دنیا را به خود جذب کند. شهر قم دومین شهر مذهبی کشور ما پس از شهر مقدس مشهد به حساب می‌آید و از همین رو نیز تبدیل به یکی از پرطرفدارترین شهرهای زیارتی برای مسلمانان سراسر دنیا شده است.

البته لازم است بدانید که این شهر تنها به عنوان شهری زیارتی شناخته نمی‌شود و حتی اگر هدف شما از سفر سیاحت باشد نیز، سفر به قم می‌تواند گزینه مناسبی به حساب آید. سفر به قم می‌تواند یکی از بهترین تجربیات شما باشد، اما لازم است پیش از سفر اطلاعاتی کلی در رابطه با دیدنی‌های قم و مزایای سفر به این شهر داشته باشید. پس در ادامه با ما و معرفی قم همراه باشید.

قم می‌تواند بهترین انتخاب شما برای سفر باشد، اما ممکن است بعد از خواندن مطالب بالا، سوال مهم «قم کجاست؟» در ذهن شما نقش بسته باشد. طبیعتاً موقعیت مکانی یک شهر می‌تواند در تصمیم شما برای سفر تاثیر مستقیم بگذارد. در رابطه با موقعیت جغرافیایی شهر قم باید بگوییم که این شهر با چهار استان تهران، اصفهان، مرکزی و سمنان هم مرز است. پس در نتیجه اگر در این استان‌ها زندگی می‌کنید، شهر قم به شما نزدیک است و سفر به آن برایتان ساده‌تر خواهد بود.

اگر از اهالی تهران هستید برای رسیدن به شهر قم باید به سمت جنوب تهران حرکت کنید. شهر قم در بین مسیر تهران به اصفهان است. در ادامه مطلب بیشتر در رابطه با چگونگی دسترسی به شهر قم از استان‌ها و شهرهای مختلف صحبت خواهیم کرد.

تاریخچه قم

حال که به پاسخ سوال «قم کجاست؟» رسیدید، وقت آن رسیده که اطلاعاتی در رابطه با تاریخچه این شهر با شما در میان بگذاریم. برخی از باستان‌شناسان بر این باورند که شهر قم از نخستین شهرهای زمین بوده که برخی از انسان‌های نخستین در آن زندگی می‌کردند.

در سال ۲۰۱ هجری قمری، حضرت معصومه در این شهر وفات یافتند و از همان روز نیز شهر قم به یکی از پایگاه‌های مهم شیعیان سراسر دنیا تبدیل شد.

شهر قم در دوره‌های تاریخی مختلف دچار تغییر و تحولات بسیار زیادی شد. این شهر در دوران پهلوی اصلی‌ترین مرکز مبارزه علیه حکومت پهلوی بود. لازم به ذکر است که اولین جرقه‌های انقلاب اسلامی نیز در شهر قم زده شد و امام خمینی تصمیمات مهم خود را در این شهر می‌گرفتند.

امروزه اما شهر قم به یکی از مهم‌ترین شهرهای زیارتی و سیاحتی ایران تبدیل شده است. که افراد زیادی به واسطه دیدنی‌های قم، به آن جا سفر می‌کنند و پس از اجاره خانه در قم، چند روز در آنجا اقامت می‌کنند.

آب و هوای قم

یکی از نکات بسیار مهمی که پیش از سفر به قم باید در نظر بگیرید، آب و هوای قم است. از آن جایی که این شهر در منطقه کویری کشور قرار گرفته، آب و هوایی نیمه کویری دارد. منظور از کویری بودن آب و هوا یعنی این شهر در فصول سرد سال، آب و هوای بسیار سرد و خشک دارد و در فصول گرم سال، آب و هوایی بسیار گرم دارد. علت اصلی گرمای این شهر، نزدیکی قم به بیابان مرکزی ایران است.

البته لازم است بدانید که مناطق مختلف این استان، آب و هوای یکسانی ندارد. برای داشتن هوای مطبوع‌تر می‌توانید به مناطق اطراف این شهر بروید و از هوای خوب و مطبوع لذت ببرید. پس اگر از سفر به مناطق سرد کشور لذت کافی را نمی‌برید، می‌توانید به مناطق و شهرهایی که آب و هوای گرم‌تری دارند، مانند قم، سفر کنید.

بهترین فصل سفر به قم

سوال مهم دیگری که ممکن است در ذهن شما نقش بسته باشد، بهترین فصل برای سفر به قم کدام فصل است؟ دمای این شهر معمولاً در تیرماه به اوج خود می‌رسد و قم در این ماه شاهد گرمای بسیار زیادی است. با نزدیک شدن به پاییز، دما به مرور کاهش می‌یابد و هوا سردتر می‌شود. پس اگر نمی‌خواهید سفر خود را در گرمای تابستان و در سرمای شدید زمستان بگذرانید، بهتر است بهار، یا اوایل پاییز به این شهر سفر کنید.

میانگین بارش سالانه شهر قم در ماه آبان به اوج خود می‌رسد. بنابراین اگر می‌خواهید در آب و هوای مرطوب و بارانی سفر کنید، ماه دوم پاییز بهترین فصل سفر به قم برای شماست. اگر دوست دارید در فصول سرد سال به قم سفر کنید، بهترین زمان سفر به این شهر برای شما، ماه‌های آذر و دی هستند.

راه‌های دسترسی به قم

اگر از ساکنین استان تهران و یا سه استان مرزی دیگر این استان، یعنی سمنان، اصفهان و مرکزی باشید، رفت و آمد به استان قم برایتان بسیار ساده خواهد بود و مدت زمان زیادی را در مسیر نخواهید بود. اما اگر از دیگر استان‌ها

قصد سفر به قم را دارید، چند راه دسترسی به این استان پیش روی شماست. در ادامه به معرفی راه های دسترسی به قم خواهیم پرداخت:

سفر به قم با وسیله شخصی

یکی از بهترین راه های دسترسی به استان قم، رفتن با اتومبیل شخصی است. به خصوص اگر از اهالی ۴ استان مرزی قم هستید، خودروی شخصی می تواند گزینه بسیار مناسبی برای شما باشد. ساکنین تهران برای رسیدن به استان قم با خودروی شخصی، باید به سمت جنوب تهران حرکت کنند. اگر با خودروی شخصی به قم بروید، در صورت نبودن ترافیک، زمان زیادی را در راه نخواهید بود. دقت داشته باشید که اتومبیلتان طوری باشد که توانایی طی کردن جاده قم را داشته باشد.

سفر به قم با اتوبوس

یکی دیگر از راه های پیش روی شما برای دسترسی به شهر قم، سفر با اتوبوس است. برای خرید بلیط اتوبوس می توانید از طرق مختلف اقدام نمایید و نزدیک ترین ترمینال به محل سکونتتان را انتخاب کنید. سفر با اتوبوس نیز می تواند برای استان هایی که به قم نزدیک هستند، انتخاب مناسبی باشد.

سفر به قم با قطار

قطار را نیز می توانیم یکی از وسایل نقلیه پرطرفدار برای سفرهای داخلی بدانیم. اگر از استان های دورتر به قم هستید، می توانید با قطار به این شهر سفر کنید. البته لازم به ذکر است که بلیط قطار از استان تهران به قم نیز وجود دارد.

سفر به قم با هواپیما

بدون شک سفر با هواپیما راحتی بیشتری را با خود به همراه دارد و شما را در مدت زمان کوتاه تری به مقصد می رساند. اما فرودگاه قم هنوز تکمیل و فعال نشده است. برای سفر هوایی به قم، باید ابتدا خود را به فرودگاه مهرآباد تهران برسانید و از آنجا به قم بروید. فرودگاه مهرآباد تهران، نزدیک ترین فرودگاه به شهر قم است.

دیدنی های قم

همانطور که پیشتر و در تاریخچه و معرفی قم اشاره کردیم، قم یکی از قدیمی ترین شهرهای ایران است و همین موضوع نیز سبب می گردد که جاذبه های تاریخی این شهر زیاد باشند. اگرچه ممکن است در ابتدا فکر کنید که قم تنها شهری مذهبی و زیارتی است، اما لازم است بدانید که آشنایی با دیگر دیدنی های قم می تواند نظر و دیدگاه

شما را تغییر دهد. برخی از مهم ترین جاهای دیدنی شهر قم که می تواند شما را مجاب به یک سفر زیارتی-سیاحتی در شهر قم کنند، به شرح زیر هستند:

حرم حضرت معصومه (ع)

یکی از زیباترین جاهای دیدنی قم، حرم مطهر حضرت معصومه است. به گفته برخی اسناد تاریخی حرم مطهر در اواسط سده پنجم توسط یکی از رجال سلجوقیان بنا شد. اما مشخص است که اولین باز در دوران آل مظفر به دستور امیر مظفر احمد بن اسماعیل کاشی کاری های به مرقد اضافه شد. مرقد حضرت معصومه در دوران صفویه بسیار مورد توجه شاهان صفوی بود. مرقد برخی از شاهان صفوی نیز در کنار آرامگاه حضرت معصومه قرار دارد. در دوارن قاجار و به ویژه دوران فتحعلی شاه تزئینات بیشتری به حرم اضافه شد. طلاکاری های باشکوه حرم مطهر به دستور فتحعلی شده به بنا اضافه شد. در دوران پهلوی تغییرات دیگری در حرم مطهر انجام شد، از جمله تغییر شکل مرقد به کاشی و سنگ بود. حرم مطهر حضرت معصومه باشکوه ترین آینه کاری ها، مقرنس کاری ها و کاشی کاری ها را در خود نهان کرده و هر لحظه بیننده را شگفت زده می کند.

مسجد اعظم قم

یکی از زیباترین بخش های حرم حضرت معصومه، مسجد اعظم است. این مسجد به دستور سید حسین طباطبایی بروجردی ساخته شد. زیباترین بخش مسجد اعظم، گنبد و کاشی کاری های آن است و جزو مساجد سه ایوانی به حساب می آید.

مدرسه فیضیه قم

یکی دیگر از دیدنی های قم، مدرسه فیضیه است. این مدرسه در نزدیکی حرم مطهر حضرت معصومه قرار دارد. بنای مدرسه فیضیه به دستور فتحعلی شاه ساخته شد و جزو زیباترین بناهای اطراف حرم مطهر محسوب می شود. قدیمی ترین قسمت مدرسه فیضیه، ایوان جنوبی آن است. با توجه به اینکه مدرسه فیضیه همچنان فعال است، بازدید از آن تنها برای اقایان امکان پذیر می باشد.

مسجد جامع قم

این مسجد در مرکز شهر و در میان محله ای به نام لب چال قرار دارد. گنبد مسجد جامع قم در میان بلندترین و باشکوه ترین گنبد های ایران جای دارد. شاید اگر بدانید که برای ساخت این گنبد رفیع، حتی از یک شاخه آهن هم استفاده نشده، بیشتر به زیبایی و شکوه آن پی ببرید. اسناد و مدارک مشخصی در مورد بانی ساخت مسجد جامع قم وجود ندارد اما مردم محلی اعتقاد دارند که دستور ساخت مسجد جامع و مدرسه روبه روی آن توسط سلطان جانی خان، پادشاه تاتار ترکستان صادر شده است.

خانه تاریخی یزدان پناه

محلّه باغ‌پنبه قم، یکی از محلّه‌های قدیمی شهر محسوب می‌شود. در این محلّه، خانه تاریخی بازمانده از قاجار مرمت و بازسازی شده است. این خانه زیبا به نام خانه تاریخی یزدان پناه شناخته می‌شود و از زیباترین خانه‌های تاریخی ایران به حساب می‌آید. معماری خانه یزدان پناه به مانند معماری مناطق کویری ایران، درونگرا و سربه‌تو دارد. در بخش شمالی حساط، قسمت زمستانه و در بخش جنوب حیاط اتاق‌های تابستانه دیده می‌شود.

خانه سید روح‌الله خمینی در قم

خانه در سال ۱۳۳۵ توسط رهبر انقلاب خریداری شد و تا سال ۱۳۴۲ در آن اقامت داشت. حیاط بنا در جنوب آن و فضاهای سرپوشیده خانه در شرق و غرب خانه قرار دارند. داخل خانه تزئینات خاصی ندارد و در بخش‌های خارجی آجرچینی‌های ساده ای دیده می‌شود. این خانه به لحاظ معماری ویژگی مهمی ندارد اما خاطرات و روایت‌های خانه برای بازدیدکنندگان جذابیت ویژه‌ای دارد. اقامت کوتاه مدت رهبر انقلاب در این خانه، شهرت این خانه را افزایش داده و بسیاری از گردشگران قم زمانی برای بازدید از این خانه اختصاص می‌دهند.

موزه آستانه مقدسه

یکی از مهم‌ترین موزه‌های ایران در قم قرار دارد. موزه آستانه مقدسه جزو قدیمی‌ترین موزه‌های ایران محسوب می‌شود و در کنار حرم حضرت معصومه قرار گرفته است. موزه در حدود یک هزار متر مربع مساحت دارد و در دو طبقه آثار متعددی به نمایش گذاشته شده است. در این موزه قرآن‌های خطی، کاشی‌های مختلف از دوران اسلام، سفالینه‌های متعدد، آثار منبت‌کاری، قالی‌های دستبافت، انواع مهرها و عقیق‌ها، تابلوهای نقاشی و تذهیب، انواع تمبر و اسکناس‌های خارجی و ایرانی دیده می‌شود.

شهر کهک

این شهر چشم‌انداز بسیار زیبایی از ارتفاعات قم دارد. همین موضوع نیز سبب گشته که آب و هوای آن معتدل و بسیار خوب باشد. وجود بناهای تاریخی از جمله خانه ملاصدرا، در این منطقه سبب گشته که محبوبیت قم بیشتر و بیشتر شود. کهک به عنوان یکی از مهم‌ترین دیدنی‌های قم به حساب می‌آید.

دریاچه حوض سلطان

این دریاچه تحت عناوین مختلفی از جمله دریاچه ساوه، دریاچه قم و یا دریاچه شاهی نیز شناخته می‌شود. نکته مهم در رابطه با این دریاچه، مساحت زیاد آن است. بسیاری بر این باورند که این دریاچه بخشی از دریاچه ساوه است و دریاچه مستقلی نیست. این دریاچه فصلی است و در فصل پارش پر آب می‌گردد. بسیاری این دریاچه را

با دریاچه نمک اشتهای می‌گیرند. در روزهای تابستان، دریاچه حوض سلطان از اتوبان قم تهران به صورت لکه‌ای سفید و در زمستان‌ها به مانند سراب در میان بیابان‌های اطراف قم دیده می‌شود.

مسجد جمکران

یکی دیگر از مهم‌ترین دیدنی‌های قم، مسجد جمکران است. این فضای زیارتی نیز گزینه خوبی برای آن دسته از افرادی محسوب می‌شود که تمایل اصلی آن‌ها به زیارت است. گفته می‌شود که این مسجد به دستور امام زمان و توسط فردی به نام حسن مثله جمکرانی بنا شد. محبوبیت مسجد جمکران نیز جهانی است و این مسجد همه ساله، میزبان مسلمانان زیادی از سراسر جهان می‌باشد.

سوغات و صنایع دستی قم

قم نیز جزو آن شهرهای محسوب می‌شود که اغلب گردشگران دوست دارند، یادگاری از قم برای دوستان و آشنایان خود تهیه کنند. به همین منظور، سوغات قم نیز بسیار متنوع است. برخی از سوغات قم، خوراکی‌ها خوشمزه هستند و برخی جزو صنایع دستی قم محسوب می‌شود. در ادامه به مهم‌ترین سوغات و صنایع دستی قم اشاره خواهیم کرد.

سوهان قم

یکی از محبوب‌ترین، قدیمی‌ترین و خوشمزه‌ترین سوغاتی‌های قم، سوهان است. قدمت پخت سوهان به دوران قاجار باز می‌گردد. بر طبق روایت‌های محلی، زمانی که صحن عقیق حرم مطهر افتتاح شد، حلوایی طبخ و در میان مردم پخش شد. این حلوا تقریباً شبیه به سوهان بود و بعد از آن پخت این شیرینی در میان مردم قم رواج یافت. امروزه در قم، انواع سوهان از جمله سوهان عسلی، سوهان منجدی، سوهان لقمه‌ای، سوهان گزی، سوهان بادامی، سوهان کره‌ای و غیره طبخ و فروخته می‌شود.

شکلات پیچ زنجبیلی

یکی دیگر از سوغاتی‌های مهم قم، شکلات پیچ زنجبیلی است. این سوغات در گذشته توسط زائران برای دوستان و اقوام تهیه می‌شد. بسیاری این شکلات‌ها را به نام شکلات گورخری می‌شناسند. این شکلات‌ها در مغازه‌های سوغاتی فروشی در اطراف حرم مطهر یافت می‌شود.

خرمهره

احتمالا در مغازه‌های اطراف حرم مطهر در قم، سنگ‌های فیروزه‌ای رنگ را دیده‌اید. این سنگ‌ها که برای رفع چشم زخم و انرژی منفی کاربرد دارد، به خرمهره مشهور هستند. خرمهره سازی در قم، قدمتی بالای دارد و از مهم‌ترین صنایع دستی قم محسوب می‌شود.

قالی قم

یکی از رایج‌ترین صنایع دستی قم، قالی است. قالی قم جزو ارزنده‌ترین قالی‌های دستبافت ایران محسوب می‌شود. معروف‌ترین و زیباترین قالی‌های قم، قالی‌های ابریشم است. مهم‌ترین طرح‌های قالی قم شامل لچک ترنج، شاه عباسی، بندی خشتی، شکارگاه، بته‌ای و جوشقانی می‌شود.

انگشترهای با سنگ‌های قیمتی

یکی از سوغات محبوب قم در میان زائران، انگشترهای با سنگ‌های قیمتی است. صنعت انگشترسازی در قم روز به روز گسترده‌تر می‌شود. امروزه پایه‌های انگشترها به شکل‌های مختلف هستند و سنگ‌های مورد استفاده نیز شامل زمرد، عقیق، الماس و فیروزه است. انگشترهای عقیق یکی از سنگ‌های محبوب در میان گردشگران قم محسوب می‌شود و معدن عقیق نیز در استان قم وجود دارد.

مراکز خرید قم

اگر از آن دسته افرادی هستید که خرید کردن حالتان را خوب می‌کند، رفتن به مراکز خرید قم انتخاب مناسبی برای شماست. اگر علاوه بر خرید، دیدن معماری بازار هم برایتان جذاب است، بازار قدیم قم و همچنین بازار کهنه می‌تواند انتخاب‌های خوبی برای شما باشند. پاساژها و مراکز خرید مدرن متعددی در نزدیکی حرم یافت می‌شود که برای گردشگران ساخته شده است. از مهم‌ترین مراکز خرید قم می‌توان به مرکز خرید موسی بن جعفر، مرکز خرید حجت و مجتمع تجاری الغدیر اشاره کرد. اگر کمی از حرم مطهر دور شوید، مراکز خرید مدرن دیگری نیز پیدا خواهید کرد که اجناس و کالاهای متعددی برای فروش عرضه می‌کنند.

غذاهای محلی قم

حال که به پاسخ سوال «قم کجاست؟» به شکل کامل‌تری رسیدید و با دیدنی‌های قم هم آشنا شدید، وقت آن رسیده که با مهم‌ترین غذاهای محلی قم آشنا شوید. قم دارای تنوع غذایی بسیار زیادی است و هر یک از این غذاهای متنوع در شهر خاصی از استان قم رواج دارند. برخی از رایج‌ترین و البته محبوب‌ترین غذاهای قم به شرح زیر می‌باشند:

- آبگوشت قنبد
- آبگوشت هویج برگه
- آش پتله
- دمپختک قمی
- مغزابه
- کوفته قمی

اقامت در قم

محبوبیت زیاد قم در میان مردم کشور سبب گشته که این استان به یکی از استان‌های محبوب برای اقامت بدل شود. برای اقامت در این شهر می‌توانید میان گزینه‌های متعددی از جمله هتل‌ها، مسافرخانه‌ها و مهمانپذیرها انتخابی داشته باشید و یا اقامت در سوئیت‌های این شهر را ترجیح دهید. فرقی ندارد که انتخاب شما چیست، به هر حال در مسیر اقامت در قم، سایت‌های معتبر اجاره خانه و ویلا می‌توانند بزرگترین یاری دهنده شما باشند و بهترین گزینه را متناسب با بودجه شما، پیشنهاد دهند.